

چگونه توانستیم دانش آموزان پایه پنجم را با استفاده از ابزارهای مجازی به آموزش غیر حضوری علاقه مند سازم

نویسنده مسئول: محمد محمودبیگی
کارشناسی روانشناسی
شهرستان: اشنویه مدرسه فرهنگیان خیبر نالوس

xebatbeygi@gmail.com

۰۹۱۴۵۶۳۲۳۹۹

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

چکیده:

اینجانب محمد محمودبیگی در شهرستان اشنویه مدرسه فرهنگیان خیر نالوس در مقطع ابتدایی دوم پایه پنجم در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ مشغول به تدریس می باشم متأسفانه نوعی بی علاقه گی و حتی دلزدگی نه تنها به تدریس مجازی بلکه به خود تحصیل به وجود آمده است. و این امر علاوه بر افت محسوس دانش آموزان در یادگیری باعث عدم انگیزه تحصیل هم شده است. اینجانب با استفاده از مصاحبه حضوری و کلامی با دانش آموزان (هم کلامی) متوجه شدم این مشکل بی علاقه گی بصورت تقریباً مشترک در تمام دانش آموزان پایه پنجم وجود دارد. نوعی دلسردی از یادگیری مناسب با استفاده از شیوه مجازی باعث عدم انگیزه مناسب دانش آموزان برای تحصیل با این شیوه شده است. استفاده از آموزش مجازی بعنوان روش مکمل روش حضوری می تواند وضعیت موجود را به وضعیت مطلوب تغییر داد. وضعیت موجود دانش آموزان دارای عدم اعتماد بنفس، درماندگی خود آموخته، عدم یادگیری مطلوب و بی انگیزگی که همگی میتواند با سرمنشا بی علاقه گی باشند هستند. وضعیت مطلوب شرایطی است که دانش آموزان با آموزش مجازی در کنار آموزش حضوری بعنوان یک روش مکمل علاقه کامل را به آموزش مجازی و فیلم های آموزشی و یادگیری پایدار در مقطع ابتدایی پایه پنجم داشته باشد لذا در این اقدام پژوهشی اول راه حل های پیشنهاد و انتخاب شدند و سپس اجرا گردیدند که پس از اجرا توانستم میزان علاقه مندی را به میزانی قابل توجه افزایش دهم و همچنین باعث یادگیری پایتتری نسبت به قبل شدم

کلید واژه: آموزش مجازی، بی علاقه گی، انگیزش، ابزارهای مجازی

مقدمه

یادگیری یک فرایند است در هر فرایند فاکتورها و متغیرهای در تعامل هستند. امریادگیری امری خفیه و حساس می باشد که نیازمند فراهم بودن عوامل زمینه ای آن بعنوان پیش نیازهای یادگیری جهت ایجاد یادگیری پایدار می باشد. یادگیرنده یاددهنده و محتوای یادگیری سه عامل اصلی یادگیری می باشند که بصورت تعاملی به هم وابسته هستند در واقع از تعامل درست این سه عامل والیته متغیرها وابسته به آنها است که یادگیری انجام می پذیرد بدون شک در وهله اول یادگیرنده (دانش آموز) می باشد که باید فاکتورهای لازم را جهت پذیرش آموزش جدید را داشته باشد. مسائل زیادی را می توان در دانش آموز بعنوان پیش زمینه آمادگی پذیرش مطلب جدید دخیل دانست از آن جمله آمادگی عاطفی جسمی و عقلی متناسب با مطلب مورد آموزش می باشد. یادگیری زمانی مفید خواهد بود که دانش آموز (یادگیرنده) از هر نظر آمادگی لازم را داشته باشد. او حتی اگر بعضی از جنبه های آمادگی را کسب نکرده باشد، یادگیری برایش خستگی آور و کسل کننده خواهد شد. عوامل دیگری وجود دارد من جمله روش تدریس، محیط یادگیری، تجارب گذشته و... که در این مبحثها به علاقه و انگیزه خواهیم پرداخت. یادگیری معلول انگیزه های متفاوتی است. یکی از این انگیزه ها که نقش مهمی در جریان یادگیری میل و علاقه دانش آموز به آموختن است. رغبت هر کس است که نیروی فعالیت را افزایش می دهد. برای اینکه دانش آموز در ضمن یادگیری فعال باشد باید به موضوعی که می خواهند یاد بگیرند علاقمند باشند. در سیستم آموزش حضوری روش های متنوع تدریس وجود داشت برای علاقه مند سازی دانش آموز به یادگیری اما در شرایط کنونی و در آموزش مجازی بنظر می رسد دیگر شیوه تدریس حضوری و یا شبه حضوری (کلاس از راه دور) نه تنها مفید نیست بلکه باعث بی علاقه گی دانش آموز نیز می شود و باید یاددهنده (معلم) بصورت خلاقانه روش های را برای علاقه مند سازی دانش آموزان در همان بستر مجازی پیدا نماید که عمومیت چندانی برای خود معلمان ندارد البته در ایران بنظر می رسد با توجه به گسترش فناوری سیر جهانی آموزش به سمت مجازی پیش خواهد رفت و این یعنی با خارج شدن از این فضای بالاجبار ایجاد شده توسط کرونا هم معلمان بعنوان شیوه نوین تدریس روش تدریس مجازی و شیوه های گوناگون آن را یاد بگیرند و بسته به کشش و شرایط فرهنگی و بومی و امکانات سخت افزاری کلاس خود بکار بگیرند. بنظر می رسد ابزارهای مجازی در ایران به یک سامانه آموزشی به نام "شاد" که خود دارای نواقص جدی میباشد محدود شده است صد البته تدریس و توضیح روی پی دی اف کتاب درسی و یا فیلم از یک وایت برد بصورت عموم در میان معلمان رواج یافته است و این امر باعث بی علاقه گی دانش آموزان و به طبع آن عدم یادگیری پایدار شده است و انگیزه آموزش به این شیوه به شدت کم شده است و نیاز به تغییر و استفاده از روش های نوین به شدت محسوس می باشد.

علاقه مند سازی

علاقه دارای چند تعریف است.

الف: حالتی که با تمرکز دقت در یک چیز مشخص می شود.

ب: ترجیح میان اشیا در هنگام انتخاب.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

ج: احساس لذتی است که از دقت مخصوص به بعضی چیزها یا از شرکت در بعضی فعالیتها نتیجه می شود.

توضیح: رابطه ی میان علاقه و یادگیری سال هاست که مورد توجه ی دست اندرکاران نظام های آموزشی است. براساس این نظر افرادی می توانند بهتر و با معنا تر آموزش ببینند که دارای علاقه به آن باشند. علاقه کششی است که باعث جذابیت در افراد می گردد. علاقه نقش مثبتی در روند یادگیری داراست. حرکت معنا دار را برای یادگیرنده به ارمغان می آورد و کار آموزش را سریع تر و آسان تر می نماید. این سهل سازی خصوصا در بحث یادگیری و تئوری که مربوط به مقدمه ی یادگیری است کاملا آشکار می گردد.

روند یادگیری با دانش آموز علاقه مند، موفق تر از سایر افراد عمل می نماید. شیرینی رشد برای دانش آموز باعث می شود تا برنامه های آموزشی خود را طبق اهداف و با شوق و ذوق بیشتری پی گیری نماید. علاقه سرعت دهنده ای مطمئن برای رسیدن به یادگیری پایدار است.

بدون شک علاقه می تواند باعث همکاری بیشتر دانش آموز و معلم گردد. نکته ی مهم در این است که این علاقه همیشه از پیش تعیین شده نیست. به زبان ساده علاقه ممکن است ذاتی باشد و افراد قبل از هر گونه کوششی برای ایجاد آن، در فرد وجود داشته باشد. و یا نیاز به ایجاد آن باشد یعنی خصوصا در دانش آموزان با توجه به سن عقلی آنها باید جذابیت لازم برای دانش آموز به وجود آورد تا دانش آموز بتواند به یک مطلب علاقه مند شود صرف کلمه " مفید بودن" و کلماتی از این قبیل به هیچ وجه نمی تواند علاقه لازم را به وجود آورد .

روند آموزش نیازمند به علاقه است. ابعاد آن نیز محدود نیست و ممکن است شامل عوامل آن یا افراد دخیل باشد. طبیعی است که این علاقه اگر در خانواده و معلم و دانش آموز وجود داشته باشد، روند یادگیری موفق عمل خواهد بود.

کنش و انگیزه ای که دانش آموز در خود احساس می کند و آن را در تلاشها و تمرکز خود منعکس می نماید، کار معلم را ساده تر می نماید. عدم تمایل دانش آموزان به درس و یا بی میلی به آموزش بصورت مجازی، نوعی بی علاقه ای را نشان می دهد.

فرایند یادگیری برای موفقیتش نیازمند علاقه مندی طرفین دخیل در آموزش خصوصا دانش آموز است . بدیهی است که جذابیت محتوای درسی نحوه انتقال محتوا دو عامل مهم در این امر محسوب می گردند علاقه مند سازی به آموزش باعث بهبود روند یادگیری و در نتیجه احساس لذت و خوشایندی نسبت خود دانش آموز در دانش آموز به وجود می آید و انتظارات را افزایش دهد. افزایش انتظارات برابر با رشد بیشتر خواهد بود. اگر این امر محقق شود، یادگیری پایدار به عنوان هدف آموزش دست یافتنی خواهد شد. باید امر علاقه مندی را جدی گرفت. با توجه به فضای به جود آمده و الزام به آموزش مجازی پرداختن به علاقه مند سازی با استفاده از ابزارهای موجود مجازی امری واجب و حیاتی می باشد. بنابراین داشتن برنامه برای ایجاد "علاقه مند سازی" یکی از الزومات امر آموزش مجازی می باشد.

آموزش مجازی چیست؟

هر گونه آموزشی که به غیر از حضور در کلاس درس باشد، نوعی از آموزش مجازی به حساب می آید. به طور مثال آموزش و فرهنگ سازی بستن کمر بند ایمنی که در صدا و سیما اجرا می شود. یا فیلم هایی که در شبکه های اجتماعی توسط افراد یا دولت ها به اشتراک گذاشته می شوند (مثبت یا منفی) به نوعی آموزش مجازی به حساب می آیند.

در کشور ما منظور از آموزش مجازی، یادگیری یک درس، یک نرم افزار، یک فن یا یک تخصص در غیر کلاس درس و دانشگاه را آموزش مجازی می گوئیم. تفاوت آموزش مجازی و آنلاین

در ایران مفهوم آموزش آنلاین و مجازی گاهی به جای هم استفاده می شود. در آموزش مجازی، فیلم یا هر مطلب آموزشی به صورت غیر همزمان در اختیار دانشجو قرار می گیرد. یادگیرنده می تواند آن را در هر زمانی ببیند و سپس برای رفع اشکال یا پرسش به استاد یا معلم خود مراجعه نماید. البته پرسش هم ممکن است به صورت حضوری یا غیر حضوری (ایمیل یا هر پیام دیگری) به یاددهنده ارسال گردد. اما در آموزش آنلاین، آموزش به صورت همزمان انجام می گیرد. به طور مثال استادی در دانشگاه هاروارد مشغول به تدریس است. دانشجویان دیگری می توانند با سیستم آنلاین به کلاس درس متصل شوند و همزمان از تدریس استاد مربوطه استفاده نمایند. شیوه یادگیری در آموزش مجازی به صورت برخط و نا برخط می باشد. در نوع اول فرد خود به تنهایی مستقل از مکان و زمان آموزش می تواند محتوی آموزش الکترونیکی را را در یابد. در کلاس مجازی برخط درس ها به صورت چند رسانه ای روی سایت مرکز آموزش قرار داده می شوند و فرد با مراجعه به آن می تواند محتویات درس را دریافت کند. معلم نیز در زمانی مشخص برای ارائه نکات و یا پاسخ به سؤال یادگیرندگان در محیطی مانند ویدئو کنفرانس حاضر می شود. ولی در نمونه نا برخط محتویات درس به صورت سی دی های آموزشی چند رسانه ای تهیه شده و به فرد داده می شود تا از آن استفاده کند.

خلاصیت در آموزش مجازی

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بسیاری از دانش آموزان و والدین در برابر آموزش مجازی مقاومت می کنند به دلیل اینکه آن را ناکارآمد می پندارند، این نوع آموزش زمانی ناکارآمد به نظر می رسد که دانش آموزان نتوانند به خوبی با آموزش مجازی ارتباط برقرار کنند و عدم برقراری ارتباط با این فضا به دلیل نبود عدم خلاقیت و ابتکار عمل در تدریس می باشد. آموزش در کلاس های مجازی برای دانش آموزانی که قبلا در کلاس های حضوری آموزش دیده اند و در تعامل و ارتباط مستقیم با معلم و همکلاسی هایشان بوده اند کمی دشوار است و شاید پس از گذشت چند جلسه اول، کلاس مجازی جذابیت خود را از دست داده و ممکن است خسته کننده و ناکارآمد به نظر برسد. علاوه بر این یادگیری موثر نیازمند فضای پویا است و خلاقیت مستلزم به وجود آمدن این فضای پویا می باشد و اما این هنر معلم است که با روش های مختلف و به کارگیری خلاقیت در تدریس باید جذابیت لازم را در آموزش مجازی برای دانش آموزان به ارمغان بیاورد.

معلمین میتوانند تدریس خلاقانه ای را در فضای مجازی ارائه دهند و فضای جذاب و چالش انگیزی را برای آموزش و یادگیری دانش آموزان مهیا کنند. چند نمونه از راهکارهای خلاقانه برای استفاده بهتر از فضای مجازی شرح زیر می باشد.

استفاده از ابزارهای چند رسانه ای در تولید محتوای آموزشی جذاب منجر به جلب توجه دانش آموزان به مطالب آموزشی می شود. استفاده از رسانه های مختلف مانند متن، طراحی، گرافیک، عکس، صدا، ویدئو، انیمیشن... در کنار یکدیگر جهت انتقال بهتر پیام را چندرسانه ای گویند، که در مقابل برنامه های صرفاً متنی به کار می رود. در چنین برنامه هایی تا حد امکان از متن کمتر استفاده شده و بار اصلی انتقال پیام بر عهده سایر رسانه های تصویری یا صوتی قرار می گیرد.

تماس تصویری گروهی یکی از تاثیرگذارترین عوامل در تدریس مجازی بوده که منجر به تعامل دانش آموزان با معلم و همکلاسی هایشان می باشد و زمینه را برای فعالیت دانش آموزان فراهم می آورد. میتوان از طریق برقراری تماس تصویری برای پرسش و پاسخ های گروهی، تبادل نظرات و بحث های مرتبط درسی، رفع اشکال مباحث درسی، ارائه مطالب درسی توسط دانش آموزان (مثلا ارائه ی انشا یا تحقیق و شرح پروژه) و... استفاده کرد.

گردشگری الکترونیکی یکی از جدیدترین انواع گردشگری است، تور مجازی بخشی از گردشگری الکترونیکی است که هدف از ارائه آن از بین بردن محدودیت های زمانی و مکانی است. تور مجازی فرصت خیلی خوب برای آموزش درس هایی مثل تاریخ، جغرافیا، علوم و حتی درس های دیگر می باشد. با استفاده از این ابزار دانش آموزان می توانند به صورت رایگان از مکان های تاریخی و موزه ها، شهرها در ایران و سراسر جهان بازدید کنند.

یکی دیگر از روش های به کارگیری خلاقیت در تدریس مجازی ضبط ویدئو آموزشی می باشد، تماشای ویدئو بیشتر از خواندن کتاب به یادگیری و یادآوری مفاهیم کلیدی کمک می کند. ضمن آنکه تدریس بر روی تخته یکی از قسمت های جدانشدنی هر آموزشی محسوب میشود. بنابراین بهتر است بعضی از دروس مانند ریاضی، یا بخش هایی از درس که مفهومی هستند با استفاده از برد تدریس شوند. به این صورت که معلم هنگام تدریس بر روی برد فیلم تدریس را ضبط کند و در گروه های کلاسی خود به اشتراک بگذارد و یا از تخته های دیجیتالی و برنامه های ضبط ویدئو از صفحه نمایش استفاده کند. علاوه بر این معلمان با توجه به پایه ی تحصیلی می توانند از نرم افزارهای مختلف مانند کیف الکترونیکی آریا استفاده کنند.

یکی از راه های ایجاد جذابیت در کلاس مجازی ایجاد چالش برای دانش آموزان و درگیر کردن آنها با مباحث آموزشی و کارهای گروهی است که باعث افزایش تعامل معلم با دانش آموزان و همینطور دانش آموزان با یکدیگر می شود. راهکار های زیادی برای به چالش کشاندن دانش آموزان وجود دارد که این امر باعث جذابیت کلاس شده و تمایل دانش آموزان به شرکت در کلاس را افزایش میدهد. برگزاری مسابقات و بازی های مختلف حس رقابت را بین دانش آموزان افزایش داده و باعث تعامل بیشتر آنها می شود تشکیل گروه در یکی از رسانه های اجتماعی به منظور شرکت دادن دانش آموزان در بحث های درسی و تبادل نظرات و به اشتراک گذاری فیلم ها و کلیپ های آموزشی و پی دی اف و فایل های صوتی و....

برای فعال کردن دانش آموزان می توان از پرسش های تستی، نظر سنجی درباره موضوعات مختلف و پرسشنامه و آزمون های آنلاین استفاده کرد. همینطور میتوانید از سوالات تست هوش و تست های روانشناسی برای ایجاد محیطی چالش انگیز در کلاس های مجازی بهره برد. این گروه ها باعث تعامل دانش آموزان و برقراری ارتباط راحت و موثر با معلمان شده است.

تحقیقات داخلی و خارجی ترجمه شده، محدودی در این مورد انجام شده از محدود تحقیقات انجام شده توسط با عنوان نقش فضای مجازی در یادگیری بهتر توسط فاطمه مسرت و کیمیا هراتیان انجام شده است بر اساس یافته های این پژوهش، دانش آموزان دوره ابتدایی توسط ابزارهای مجازی مانند فیلم، موسیقی و اسلایدهای متحرک رنگارنگ، بهتر دروس خود را یاد میگیرند و برای ادامه فرآیند آموزشی، علاقه بیشتری از خود نشان می دهند. دانش آموزان دوره ابتدایی، مهارت زیادی در استفاده از اینترنت ندارند به همین دلیل است که میزان گرایش آنها به فضای مجازی بسیار کمتر است.

فاطمه طالب زاده در سال ۱۳۹۹ در تحقیقی منتشر شده در هشتمین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی، آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران در تهران نشان دادند اگر از این فضا به درستی استفاده شود به ارتقا سطح علمی دانش آموزان کمک بسیاری می شود. این روش موجب افزایش سرعت یادگیری شده و مدت زمان به یادسپاری مطالب را در ذهن افزایش میدهد. همچنین باعث صرفه جویی در زمان کلاس میشود و موجب میشود وقتی دانش آموزی به هر دلیلی نتوانسته است در کلاس حضور یابد از درس عقب نماند و فایل هایی که معلم از طریق اینترنت برای او به اشتراک گذاشته است را مطالعه کند.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بررسی تاثیر آموزش الکترونیکی و تدریس مجازی بر یادگیری دانش آموزان عنوان تحقیقی است که سید هادی رضایی نیکوی انجام داده و نتایج آن را اینگونه انتشار داده است که آموزش مجازی دارای معایب بیشتری از مزایا آن می باشد و خطراتی چون اعتیاد اینترنتی و بسیار زیاد است و با فرهنگ و مذهب ما تناسب ندارد.

۳. راه حل ها یا ایده های انتخابی آموزش پژوهی

۱. مشخص کردن برنامه ی آموزشی و تعیین حد و حدود
۲. تولید محتوای آموزشی جذاب
۳. استفاده از فیلم ها و نرم افزارهای آموزشی
۴. تعامل معلم با دانش آموزان
۵. تشکیل جلسه توجیه والدین جهت ایجاد فضای آرام و ساکت در ساعت آموزش برای دانش آموزان
۶. تقویت ارتباط دانش آموزان با یکدیگر (ارتباط همسال با همسال با موضوع آموزش)
۷. پرسش و پاسخ تصویری و آزمون های آنلایین و دادن بازخورد توسط خود معلم و پرهیز از استفاده امتحانات و آزمون های پیش آماده
۸. تشویق و استفاده از جایزه به دانش آموزان بصورت حضوری در دعوت ماهانه فرد به فرد دانش آموزان به مدرسه

۴. ایده یا راه حل انتخابی، دلایل و مستندات آن

۱. مشخص کردن برنامه ی آموزشی و تعیین حد و حدود

در هر محیط آموزشی مشخص بودن مرزها و برنامه ها بسیار مهم هستند، به ویژه در فضای مجازی که این تصور برای دانش آموزان وجود دارد که هر زمان و در هر ساعت می توانند تکالیف درسی خود را ارائه دهند و یا این انتظار را از معلم دارند که در هر ساعت از شبانه روز پاسخگوی آنها باشد از طرفی معلم نیز باید برنامه درسی مشخص و زمان بندی مناسبی برای ارائه مطالب آموزشی، دریافت تکالیف و برگزاری آزمون داشته باشند. برنامه مشخص شده را نیز در اختیار اولیا و دانش آموزان بگذارند به عنوان مثال روز، ساعت، موضوع درسی و مدت زمان آموزش و فعالیت دانش آموزان را مشخص کنند. نداشتن برنامه آموزشی و مشخص نکردن مرز و حریم شخصی منجر به بی نظمی و آشفتگی در فرایند تدریس و یادگیری میشود.

۲. تشکیل جلسه توجیه والدین جهت ایجاد فضای آرام و ساکت در ساعت آموزش برای دانش آموزان

بدون شک یکی از دلایل عدم یادگیری در فضای مجازی عدم قرار داشتن دانش آموزان در شرایط آموزشی مناسب آموزش و در معرض محرکهای محیطی اضافه در ساعت آموزش آنلایین می باشد که با جلسه توجیه برای والدین در مرحله اول اهمیت فضای آرام و خلوت (در صورت امکان اتاق تنها) و در مرحله دوم صحبت در مورد عدم انتظار غیر معقول و مقایسه با دیگر دانش آموزان در ساعت آموزش خصوصا در موقع پرسش و پاسخ که باعث سرخوردگی دانش آموز خواهد شد.

۳. تولید محتوای آموزشی جذاب

در محتوای آموزشی خصوصا در پایه های پایین جذابیت و قدرت حفظ تمرکز دانش آموز از اهمیت بالایی برخوردار است چرا که اگر محتوا جذابیت لازم را نداشته باشد دانش آموز خیلی زود خسته و حوصله اش سر خواهد رفت پس حتما شرایط سنی دانش آموز در نظر گرفته شود و سعی کنیم از محتوا با شماتیک انیمیشن یا افکت های متحرک زیبا استفاده کنیم و فیلم در پای وایت برد را به حداقل و بیشتر برای رفع اشکال بکار ببریم.

۴. پرسش و پاسخ تصویری و آزمون های آنلایین و دادن بازخورد توسط خود معلم و پرهیز از استفاده امتحانات و آزمون های پیش آماده

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بدون شک معلم باید با توجه به سطح یادگیری دانش آموزان خود از آنها سنجش (پرسش و پاسخ_آزمون) درآشته باشد که این مهم در شرایطی مقدور است که معلم خود سوالات را نوشته باشد در غیر اینصورت احتمال اینکه خیلی سخت به نسبت کلاس باشند و باعث سرخوردگی شوند و یا خیلی آسان باشند و باعث نوعی احساس یادگیری کاذب برای معلم و دانش آموز شود و هیچ کدام نیاز به مرور و یا تمرین دوباره را مورد توجه قرار ندهند.

۵. تعامل معلم با دانش آموزان

تعامل معلم با دانش آموز و شناخت متقابل از هم باعث ایجاد محیط آرام و مناسب خواهد شد با توجه به حساسیت مقطع دبستان نسبت به تعامل مناسب معلم با دانش آموزان و اثرگذاری مستقیم آن بر آموزش لذا حتما قبل بعد و در حین آموزش معلم باید ارتباط دوسویه خود را با دانش آموز داشته باشد.

هدف از اقدام پژوهی حاضر:

دانش آموزان نیازمند یادگیری پایدار هستند که خود ملزم آموزش در شرایط لذت بخش آرام و با اشتیاق می باشد و با توجه به شرایط پیش آمده که استفاده از ابزارهای مجازی الزامی شده است. اینجانب با استفاده از مصاحبه حضوری و کلامی با دانش آموزان (هم کلامی) متوجه شدم این مشکل بی علاقه گی بصورت تقریبا مشترک در تمام دانش آموزان پایه پنجم وجود دارد. نوعی دلسردی از یادگیری مناسب با استفاده از شیوه مجازی باعث عدم انگیزه مناسب دانش آموزان برای تحصیل با این شیوه شده است. که برداشت شخصی بنده این بود که دانش آموزان صرف نگاه کردن به فیلم یک معلم در پایه تخته سیاه (وایت برد) را که فاقد هر نوع تعاملی است را خشک و کسل کننده می دانند و این عدم ارتباط دوسویه در فیلم آموزشی نیز مزید بر علت شده است و این امر روند توجه و تمرکز لازم دانش آموز را دچار اختلال کرده است که یادگیری یا صورت نپذیرد. یا بصورت پایدار صورت نپذیرد. همچنین در مواردی که بصورت آنلاین معلم تدریس کرده است بیشتر از تدریس شروع به سنجش آموخته های دانش آموزان با پرسش و پاسخ کرده است که با توجه به اینکه یادگیری یا صورت نگرفته و یا ناکافی بوده است. هم معلم و هم دانش آموز با شکست مواجه شده اند و موجب بی علاقه گی هر دو طرف به تحصیل و تدریس با شیوه مجازی شده است. و با توجه به شرایط پیش آمده که استفاده از ابزارهای مجازی الزامی شده است. همچنین مزیت استفاده از آموزش مجازی در شرایطی که امکان تدریس حضوری وجود ندارد، هدف از این اقدام پژوهی این می باشد که با استفاده از روش های نوین دانش آموزان را علاقه مند به استفاده از ابزارهای مجازی جهت آموزش کنیم و این نوع آموزش را برایشان همراه لذت و مسرت کرده به نحوی که دانش آموزان خود خواهان استفاده از ابزارهای مجازی جهت آموزش بهتر و پایا باشند.

توصیف وضع موجود:

اینجانب محمد محمود بیگی در شهرستان اشنویه مدرسه دکتر مفتاح پایه پنجم ابتدایی در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول به تدریس می باشم لازم به ذکر است اینجانب اولین سال تدریس خود را در آموزش و پرورش با توکل به خداوند باری تعالی شروع کرده ام در ابتدا سال تحصیلی با توجه به اینکه سال قبل بصورت مجازی آموزش انجام شده بود و دانش آموزان آشنایی کافی با این نوع سیستم داشتند متاسفانه نوعی بی علاقه گی و حتی دلزدگی نه تنها به تدریس مجازی بلکه به خود تحصیل به وجود آمده است. و این امر علاوه بر افت محسوس دانش آموزان در یادگیری باعث عدم انگیزه تحصیل هم شده است. اینجانب با استفاده از مصاحبه حضوری و کلامی با دانش آموزان (هم کلامی) متوجه شدم این مشکل بی علاقه گی بصورت تقریبا مشترک در تمام دانش آموزان پایه پنجم وجود دارد. نوعی دلسردی از یادگیری مناسب با استفاده از شیوه مجازی باعث عدم انگیزه مناسب دانش آموزان برای تحصیل با این شیوه شده است. که برداشت شخصی بنده این بود که دانش آموزان صرف نگاه کردن به فیلم یک معلم در پایه تخته سیاه (وایت برد) را که فاقد هر نوع تعاملی است را خشک و کسل کننده می دانند و این عدم ارتباط دوسویه در فیلم آموزشی نیز مزید بر علت شده است و این امر روند توجه و تمرکز لازم دانش آموز را دچار اختلال کرده است که یادگیری یا صورت نپذیرد. یا بصورت پایدار صورت نپذیرد. همچنین در مواردی که بصورت آنلاین معلم تدریس کرده است بیشتر از تدریس شروع به سنجش آموخته های دانش آموزان با پرسش و پاسخ کرده است که با توجه به اینکه یادگیری یا صورت نگرفته و یا ناکافی

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

بوده است . هم معلم و هم دانش آموز با شکست مواجه شده اند و موجب بی علاقه گی هر دو طرف به تحصیل و تدریس با شیوه مجازی شده است . در مصاحبه ها و صحبت در جلسات بعدی خصوصا با احساس راحتی بیشتر دانش آموزان با بنده متوجه نکاتی دیگری در این امر شدم که دخیل در به وجود آمدن این بی علاقه گی و دلسردی هستند. یکی از آنها شرایط محیطی که دانش آموز در لحظه نگاه کردن به فیلم ها در آن حضور داشته اند یعنی علاوه بر محتوا خشک فیلم های آموزشی وعدم حضور در محیط آرام و بدون محرک تحریک تمرکز (محیط شلوغ و پر سر و صدا منزل) و عدم لذت فضای مدرسه و بودن در کنار همسالان باعث بی علاقه گی و عدم یادگیری میشوند . همچنین انتظار معلم و والدین و یا اطرافیان به جواب پرسش و پاسخ از مطالب درسی (هرگز یادگیری صورت نگرفته است) باعث قرار گرفتن دانش آموز در یک تم روانی تحت فشار می شود که نوعی حس بی کفایتی و یا بی استعدادی در دانش آموز القا می کند که خود زمینه ساز عدم انگیزه و عدم تلاش می گردد.

گردآوری شواهد ۱

به منظور واکاوی مسئله مورد نظر فوق از همان اوایل سال تحصیلی ۱۴۰۰ و برای مشخص نمودن و قابل استناد بودن شروع به جمع آوری داده مربوط به دانش آموزان پایه پنجم کرده و برای این هدف از داده های کمی و کیفی استفاده نمودم.

الف: شاخص های کیفی وضع موجود

با توجه به اینکه سال تحصیلی ۱۴۰۰ اولین تجربه بنده بعنوان معلم ابتدایی بود لذا از همان ابتدا با وسواس خاصی پیگیر روند تحصیل دانش آموزان بودم و با علم به اینکه علاقه و اشتیاق به تحصیل از اصلی ترین فاکتور اولویت اصلی را برای یادگیری پایدار است و به محض اطلاع از عدم علاقه به تحصیل در دانش آموزان در تقریبا اکثریت دانش آموزان این موضوع را به عنوان سوژه تحقیق انتخاب کرده و یک کاربرگ برای آن تهیه نمودم تا تمامی مشاهدات خود را از رفتار دانش آموزان در کلاس (مجازی) را با دقت و بعنوان داده خام یادداشت کردم و همچنین نتایج مصاحبه کلامی و نظر سنجی خود از والدین و دانش آموزان بصورت خام یادداشت نمودم و این کار را به مدت دوماه بصورت مداوم (ثبت رفتار) انجام دادم.

با مصاحبه که با والدین ، نتایج زیر بصورت کلی بدست آمد:

- عدم قرار داشتن دانش آموزان در شرایط آموزشی مناسب آموزش و در معرض محرکهای محیطی مزاحم در ساعت آموزش آنلاین
- انتظار غیر معقول والدین و مقایسه با دیگر دانش آموزان در ساعت آموزش خصوصا در موقع پرسش و پاسخ (والدین مشاهده گر)
- امتناع دانش آموزان از انجام تکالیف در منزل
- ناکارآمدی آموزش آنلاین و مجازی

همچنین با مشاهدات خودم در سر کلاس و نظر سنجی که بصورت اختصاصی در مورد علاقه مندی به آموزش آنلاین انجام دادم (با هدف کسب اطلاعات از

دلایل عدم علاقه مندی) دریافتم :

- عدم یادگیری مطلوب و بی انگیزگی
- عدم جذابیت فیلم و تدریس مجازی
- دوری از همکلاسی و همسالان
- کسل کننده بودن کلاس آنلاین
- سنجش آموخته های که یادگیری آن ناقص بوده است
- عدم اعتماد بنفس
- درماندگی خود آموخته

ب: شاخص های کمی وضع موجود:

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

با استفاده از روش نظرسنجی و مشاهده متمرکز به بررسی نتایج بدست آمده از آزمون‌ها مدادی - کاغذی انجام شده پرداختیم که نتایج زیر بدست آمده است:

درصد علاقه مندی

مجموع	استفاده از تدریس دیگر همکاران	گفتگو صوتی	فیلم ضبط شده تدریس	کلاس آنلاین (پخش زنده)	فراوانی
۲۵	۰	۱	۲	۲۲	مطلق
۱۰۰	۰	۴	۸	۸۸	درصدی

استفاده از مقیاس لیکرت ۷ امتیازی از کاملا موفق تا کاملا ناموفق

میانگین میزان علاقه مندی

استفاده از تدریس دیگر همکاران	گفتگو صوتی	فیلم ضبط شده تدریس	کلاس آنلاین (پخش زنده)	والدین
۱	۲	۲	۵	والدین
۱	۳	۲	۴	دانش آموزان

- **قضاوت و مسئله یابی (بررسی تفاوت بین انتظارات و سطح مطلوب یا وضعیت موجود بررسی شده):** در وضعیت موجود دانش آموزان دارای عدم اعتماد بنفس، درماندگی خود آموخته، عدم یادگیری مطلوب و بی انگیزگی که همگی میتواند با سرمنشا بی علاقه گی باشند هستند. و وضعیت مطلوب شرایطی است که با توجه شرایط اجباری تدریس مجازی دانش آموزان علاقه کامل را به آموزش مجازی و فیلم های آموزشی داشته باشد و از این شیوه لذت کافی را ببرد که در صورت کسب لذت از نگاه کردن به فیلم آموزشی و انتظار معقول از دانش آموز به صورت پیشرفت مرحله به مرحله بدون شک علاقه ایجاد می شود و با بودن علاقه بدون شک انگیزه و تلاش مجددا صورت خواهد پذیرفت حس اعتماد به نفس و لیاقت بازگردانی خواهد شد.

کنفرانس ملی مطالعات کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت

National Conference on Applied Studies in Education Processes

منابع :

- شاه احمد قاسمی زهرالسادات، دهقانی مرضیه؛ " بررسی نقش شبکه های اجتماعی مجازی در فرآیند یادگیری دانشجویان تهران"، همایش ملی شبکه های مجازی بستری بر آموزش و یادگیری، تهران، دانشگاه علامه طباطبائی، ۱۳۹۴.
- عابدینیان، فخرالسادات و احمدی پور، مهدی و سعیدی، حسن، ۱۳۹۹، علاقه مند کردن دانش آموزان به آموزش مجازی ریاضی با نرم افزارهای چندرسانه ای Multimedia و MovieMaker با شیوع بیماری کرونا، پنجمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد،
- راشکی قلعه نو، علیرضا و هراتی، امیرحسین و زراعت پیشه، محمدمهدی، ۱۳۹۹، راه کار های علاقه مند کردن دانش آموزان ابتدایی در زمینه تحصیلی در ایام کرونا، دومین کنفرانس بین المللی علوم تربیتی، روانشناسی، مشاوره، آموزش و پژوهش، تهران
- محکم کار، ایمان و ادیبان، فرزاد و طبری، ربابه، ۱۴۰۰، بررسی و تحلیل آسیب های اخلاقی ناشی از آموزش مجازی در بین دانش آموزان دختر مدارس متوسطه اول شهر تهران
- علیزاده، صدیقه و علی زاده، فاطمه، ۱۳۹۹، مزایا و چالش های آموزش مجازی دانش آموزان در دوران کرونا، پنجمین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد

J. Williams Antony, E. Pence Harry., Smart Phones, a Powerful Tool in the Chemistry Classroom., American Chemical Society and Division of Chemical Education, ۲۰۱۱, ۸۸, ۶۸۳